

HOẠT ĐỘNG NGOẠI KHÓA CỦA SINH VIÊN TẠI TRUNG TÂM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG-AN NINH, ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

Giảng viên Dương Thành Nghĩa

Hoạt động ngoại khóa là các hoạt động nằm ngoài chương trình học chính khóa, và không thể thiếu trong quá trình giáo dục đào tạo nhằm thực hiện tốt mục tiêu chương trình học tập chính khóa. Hàng ngày, các em sinh viên phải chịu áp lực rất nhiều từ việc học tập, rèn luyện nên hoạt động ngoại khóa không chỉ là sân chơi giúp sinh viên thư giãn, giải tỏa căng thẳng, tạo tinh thần thoải mái cho những giờ học tiếp theo mà bên cạnh đó còn giúp các em sinh viên phát triển các kỹ năng, có thêm những bài học kinh nghiệm, có cơ hội thể hiện bản thân. Quan trọng hơn nữa, hoạt động ngoại khóa còn giúp cho sinh viên rút ngắn khoảng cách giữa lý thuyết đã học và thực tế, mở rộng tầm nhìn ngoài những kiến thức tích lũy khi các em còn ngồi trên ghế nhà trường. Các hoạt động ngoại khóa mang lại nhiều ích lợi về sức khỏe, giúp các em năng động hơn cả về thể chất lẫn tinh thần, tăng khả năng thích nghi với môi trường, có cơ hội rèn luyện tất cả các kỹ năng cần thiết trong quá trình học tập cũng như củng cố và bổ sung những kỹ năng thực hành xã hội. Đặc biệt, kỹ năng giao tiếp, ứng xử và giải quyết tình huống của các em được cải thiện rõ rệt thông qua các hoạt động ngoại khóa. Bên cạnh đó, hoạt động ngoại khóa còn tăng khả năng gắn kết, nâng cao tinh thần tương thân tương ái. Hoạt động ngoại khóa luôn khiến cho con người với con người gần nhau hơn.

Hoạt động ngoại khóa của sinh viên học tập tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng - An ninh (GDQP-AN), Đại học Quốc gia Hà Nội (ĐHQGHN) mang tính đặc thù: không chỉ là các hoạt động giao lưu văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao ngoài giờ lên lớp mà các em còn phải thực hiện một cách nghiêm túc, chặt chẽ các chế độ trong ngày từ lúc báo thức đến khi tắt đèn đi ngủ như một quân nhân trong môi trường quân đội. Ở mỗi hoạt động đó đều có sự thi đua, phấn đấu và đánh giá kết quả trong toàn bộ

khóa học. Đó chính là sự khác biệt của hoạt động ngoại khóa ở Trung tâm GDQP-AN, ĐHQGHN với hoạt động ngoại khóa của các trường đại học khác.

Hàng ngày sau khi thức dậy vào 5h30, các em sinh viên phải mang mặc theo quy định, nhanh chóng cơ động xuống sân để tập thể dục. Tại đây, sinh viên được các thầy Đại đội trưởng hướng dẫn hai bài thể dục 1 và 2 theo quy định của quân đội hoặc chạy dài trên một quãng đường nhất định. Toàn bộ quá trình này giúp các em sinh viên khởi động cơ thể, lấy lại tinh thần sau một đêm ngủ dài, để các em sẵn sàng tham gia học tập và rèn luyện tốt nhất chomột ngày mới.

Tại Trung tâm GDQP-AN, ĐHQGHN, bên cạnh việc tham gia học kiến thức trên lớp, các em sẽ phải học cách sắp xếp nội vụ gọn gàng, ngăn nắp theo đúng quy định bằng việc dọn dẹp nhà cửa, gấp vuốt chăn màn, sắp đặt tư trang cá nhân ở nơi nghỉ ngơi của mình sao cho đúng với yêu cầu của một quân nhân thực thụ. Đây là công việc mà các em phải thực hiện hằng ngày sau khi ngủ dậy, nhưng cũng là một thử thách không hề đơn giản với các em sinh viên đã quen cách ăn ở, sắp đặt đồ đạc ở cơ sở đào tạo.

Sau những giờ học căng thẳng trên giảng đường và ngoài thao trường, các em sinh viên có thể tìm đến các câu lạc bộ tham gia vào các hoạt động thể thao như: bóng đá, bóng chuyền, cầu lông, chạy bộ...hay có thể hòa mình vào điệu nhạc trong các nhóm nhảy hiện đại. Đặc biệt tối thứ tư hàng tuần các em được giao lưu văn hóa, văn nghệ cấp trung đội và chiều thứ sáu hàng tuần các em cùng nhau tổng dọn vệ sinh đơn vị. Một trong những hoạt động ngoại khóa có ý nghĩa thiết thực mà Trung tâm đã tổ chức cho sinh viên tham gia đó là trải nghiệm thực tế ngay tại trung tâm. Hàng ngày, các đại đội đều cất cử sinh viên luân phiên đến giúp bếp ăn những công việc như nhặt rau, vo gạo, chia thức ăn...Những hoạt động này không chỉ giúp sinh viên được trải nghiệm thực tế trong công việc nội trợ, mà còn giúp các em giám sát được việc thực hiện vệ sinh an toàn thực phẩm và bảo đảm khẩu phần ăn cho chính mình.

Các khóa học tại Trung tâm đều được tổ chức các giải thi đấu thể thao như: bóng đá nam, bóng chuyền nam, bóng chuyền nữ, kéo co nữ và có một số khóa Trung tâm cũng tổ chức giao lưu văn nghệ do chính các em sinh viên đang học tập ở Trung tâm kết hợp với Đoàn thanh niên của trường các em học tập cùng thực hiện. Tất cả những hoạt động trên cùng một số hoạt động khác đã giúp rất nhiều các em sinh viên tìm được môi trường sinh hoạt lành mạnh sau những giờ lên lớp.

Song song với các hoạt động học tập chính khóa thì hoạt động ngoại khóa cũng đóng vai trò quan trọng không kém. Nếu xem nhẹ hoạt động ngoại khóa không những nhà quản lý đánh mất đi tính toàn diện của quá trình giáo dục mà còn làm cho hoạt động dạy học trở nên đơn điệu, làm giảm đi hứng thú học tập của học sinh đối với môn học, kiến thức và kỹ năng của các em hình thành thiếu sâu sắc, không đủ độ rộng và tính vững chắc. Vì vậy, quản lý và tổ chức các hoạt động ngoại khóa hiện nay cần phải được chú trọng cả về lý luận và thực tiễn, cần phải có những biện pháp quản lý đúng và phù hợp. Nhận thức rõ vai trò và ý nghĩa của hoạt động ngoại khóa nên đây là hoạt động luôn được Cấp ủy, Ban Giám đốc Trung tâm chú trọng và coi đó là hoạt động không thể thiếu trong công tác quản lý, giảng dạy cho sinh viên khi học tập tập trung tại Trung tâm GDQP-AN, ĐHQGHN. Trong điều kiện cụ thể của từng đối tượng sinh viên mỗi khóa học mà hoạt động ngoại khóa ở Trung tâm được tổ chức một cách linh hoạt. Ngay từ đầu khóa học, các Đại đội trưởng đã xây dựng kế hoạch làm rõ công tác quản lý, bảo đảm, thời gian, địa điểm, nội dung hoạt động...trình Ban Giám đốc phê duyệt, do đó khi tổ chức thực hiện không vấp phải bất kỳ tình huống trở ngại nào. Dưới sự chỉ đạo sát sao của lãnh đạo Trung tâm cùng sự đầu tư và thực hiện nghiêm túc các kế hoạch ngoại khóa đã đề ra của cán bộ, giảng viên mà trong một năm thực hiện quản lý theo mô hình đào tạo tập trung, các hoạt động ngoại khóa tại Trung tâm chưa xảy ra bất kỳ sự cố nào ảnh hưởng tới kết quả học tập, rèn luyện của sinh viên.

Bên cạnh những thuận lợi cơ bản đó, thực tế qua năm đầu tiên đào tạo tập trung, hoạt động ngoại khóa ở Trung tâm hình thức còn nghèo nàn, đơn điệu. Đồng thời, hiện nay, Trung tâm đang tiếp quản ký túc xá số 4 của ĐHQGHN nên chưa có cơ sở đào tạo phù hợp với mô hình của một trung tâm GDQPAN, còn thiếu nhiều về điều kiện cơ sở vật chất, dẫn đến công tác tổ chức hoạt động ngoại khóa cho sinh viên còn nhiều khó khăn. Các hoạt động mới chỉ diễn ra trong khuôn viên của đơn vị, Trung tâm chưa tổ chức được những buổi thăm quan, hành quân dã ngoại, những cuộc thi tìm hiểu về kiến thức QPAN... để giúp các em có những trải nghiệm thực tế hơn. Các điều kiện để tổ chức hoạt động ngoại khóa còn hạn chế: thiếu địa điểm, thiếu phương tiện, đặc biệt là các tài liệu tham khảo. Để tiếp tục nâng cao chất lượng hiệu quả hoạt động ngoại khóa cho sinh viên học tập tại Trung tâm trong thời gian tới, ngoài việc tiếp tục phát huy những thuận lợi đồng thời cần triển khai thực hiện một số giải pháp như sau:

Thứ nhất, cải thiện các hình thức hoạt động ngoại khóa. Ngoài những hoạt động quen thuộc, thời gian tới, Trung tâm cần quan tâm đổi mới và làm phong phú, đa dạng hơn các hình thức ngoại khóa, đặc biệt là những hình thức hoạt động gắn liền với đặc thù đào tạo của một Trung tâm GDQPAN như: tổ chức hành quân dã ngoại; các buổi thăm quan học tập; giao lưu với các đơn vị quân đội trên địa bàn; cùng địa phương thực hiện các hành động bảo vệ môi trường; tổ chức thi tìm hiểu kiến thức QPAN... Đối với các hoạt động ngoại khóa dã ngoại: Địa điểm tổ chức cần phù hợp với điều kiện kinh phí cho phép và trong điều kiện có thể. Phải lựa chọn hình thức ngoại khóa sinh động, gây hứng thú, tránh sự đơn điệu, gò bó, căng thẳng. Đối với các chuyến đi tham quan học tập cần lựa chọn địa điểm tham quan mang tính giáo dục, gắn liền với nội dung chương trình học để từ đó giáo dục lòng yêu nước, tinh thần tự hào dân tộc như tham quan nhà truyền thống, bảo tàng quân sự...

Bên cạnh đó, vào dịp kỉ niệm các ngày truyền thống trong năm, có thể tổ chức các cuộc thi tìm hiểu kiến thức về QPAN giữa sinh viên các đại đội. Hình thức này

không những củng cố kiến thức cho các em mà còn tạo được sự hứng thú và sự chủ động tìm hiểu, nắm bắt kiến thức ở sinh viên. Tuy nhiên, để hình thức này trở nên hiệu quả, Trung tâm cần có những biện pháp tuyên dương, khen thưởng thiết thực. Ngoài ra, việc lựa chọn nội dung ngoại khóa phải chú ý đảm bảo tính thiết thực - bổ ích, tính thực tiễn - khả thi, tính ứng dụng – thực hành cao, tránh đưa vấn đề ra một cách chung chung, sơ lược, phiến diện. Sau mỗi hoạt động ngoại khóa cần được đánh giá rút kinh nghiệm một cách nghiêm túc.

Thứ hai, Trung tâm cần chú trọng hơn nữa đến công tác bồi dưỡng đội ngũ, vì đội ngũ là nhân tố quyết định chất lượng giáo dục của mỗi cơ sở giáo dục. Thực tế, tuy đã ý thức được vai trò và tác dụng của các hình thức hoạt động ngoại khóa nhưng hiểu biết của giảng viên về hoạt động ngoại khóa còn phiến diện, năng lực tổ chức ngoại khóa còn hạn chế, các nhà quản lý chưa có được những biện pháp đồng bộ cần thiết để thúc đẩy các hoạt động ngoại khóa bộ môn. Để nâng cao năng lực tổ chức hoạt động ngoại khóa, trước tiên cần tổ chức các hoạt động dành cho giảng viên; phải xác định vị trí của vấn đề ngoại khóa trong chương trình chung của các môn học và phát huy vai trò của cán bộ, giảng viên Trung tâm tham gia hoạt động ngoại khóa. Cũng cần nắm bắt được những vấn đề khó khăn từ thực tế giảng dạy của giảng viên, có thể là những vấn đề thuộc về kiến thức, về kỹ năng, phương pháp giảng dạy. Cũng có thể là những vấn đề khó khăn từ phía sinh viên như trình độ, tâm lý tiếp nhận.

Bên cạnh đó, việc huy động các lực lượng trong Trung tâm tham gia có ý nghĩa quan trọng trong việc đảm bảo tổ chức thành công các hoạt động ngoại khóa. Xác định đúng vai trò từng bộ phận khi tham gia vào các hoạt động. Đánh giá được mặt mạnh, mặt yếu của từng bộ phận để có thể tổ chức phân công tham gia vào hoạt động có hiệu quả. Trong công tác chỉ đạo chia thành 3 nhóm chính: Nhóm tham gia xây dựng kế hoạch và chỉ đạo thực hiện; nhóm cán bộ quản lý trực tiếp tổ chức thực hiện; nhóm phục vụ cho các hoạt động ngoại khóa. Việc phân chia nhóm nói trên mang tính

tương đối vì trong thực tế các lực lượng tham gia vào các giai đoạn của quá trình tổ chức đều có thể làm các nhiệm vụ khác nhau, đan xen vào nhau tùy theo dạng của hoạt động ngoại khóa.

Thứ ba, tăng cường cơ sở vật chất để đảm bảo và nâng cao hiệu quả các hoạt động ngoại khóa. Thực tế hiện nay cho thấy, phần lớn các trung tâm GDQPAN trong đó có Trung tâm GDQP-AN, ĐHQGHN chưa được đầu tư đồng bộ, một số trung tâm còn thiếu trầm trọng về cơ sở vật chất, chưa đúng mô hình trung tâm GDQPAN sinh viên. Một số hạng mục công trình xây dựng chưa thực sự đáp ứng tốt công năng sử dụng cho nhiệm vụ GDQPAN. Do đó, lãnh đạo Trung tâm cần tiếp tục rà soát các điều kiện cơ sở vật chất, đối chiếu với tiêu chuẩn của một trung tâm GDQPAN. Sau đó chủ động xây dựng kế hoạch tu sửa, xây dựng cơ sở vật chất và tham mưu với lãnh đạo ĐHQGHN để sửa chữa, nâng cấp những công trình đã bị xuống cấp và đầu tư xây dựng những hạng mục công trình còn thiếu, mở rộng địa điểm cho hoạt động ngoại khóa. Trong điều kiện nguồn ngân sách Nhà nước còn hạn hẹp, Trung tâm cần phải có giải pháp tích cực huy động mọi nguồn lực để xây dựng môi trường giáo dục và tăng cường các điều kiện cơ sở vật chất theo hướng chuẩn hoá, hiện đại hoá cho nhà trường để đáp ứng với yêu cầu giáo dục hiện nay.

Tóm lại, tham gia hoạt động ngoại khóa có vai trò quan trọng và tác động tích cực đến sinh viên. Nhận thức rõ tầm quan trọng của các hoạt động ngoại khóa nên ngay từ khi tiếp nhận cơ sở đào tạo mới tại Hòa Lạc, Cấp ủy, Ban Giám đốc cũng như đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên, nhân viên của Trung tâm GDQP-AN, ĐHQGHN đã rất chú trọng đến việc tạo môi trường sinh hoạt lành mạnh, giúp sinh viên tham gia các hoạt động ngoại khóa với hiệu quả và chất lượng tốt nhất. Bên cạnh đó vẫn còn những khó khăn, tồn tại cần khắc phục bằng những giải pháp và hành động thiết thực. Việc thực hiện tốt hoạt động ngoại khóa sẽ giúp Trung tâm không ngừng cải tiến chất lượng, đáp ứng ngày càng tốt hơn mục tiêu GDQPAN đã đề ra đồng thời tiến gần hơn

với mục tiêu đảm bảo chất lượng giáo dục đại học – một vấn đề có ý nghĩa sống còn đối với các cơ sở giáo dục đại học hiện nay.